

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

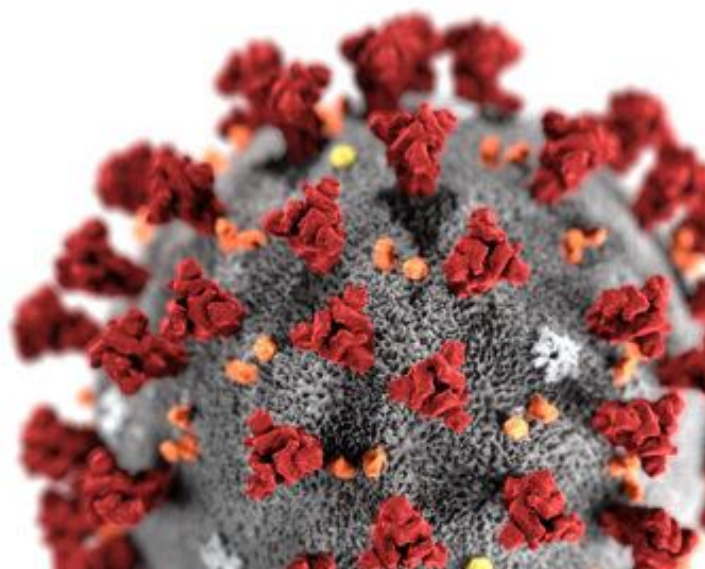
MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

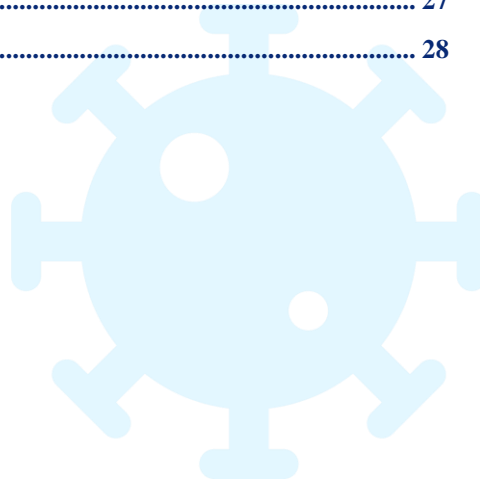
Prehľad a porovnanie opatrení prijatých pre MSP v dôsledku pandémie COVID-19 v SR a vo svete

Máj 2020

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek.....	3
Úvod	4
1 Pandémia a jej dopad na malé a stredné podniky.....	5
2 Opatrenia prijaté na podporu MSP v celosvetovom meradle	6
2.1 Opatrenia v oblasti podpory zamestnanosti	9
2.2 Opatrenia v oblasti odkladu daní, platieb sociálneho zabezpečenia, dlhov a nájomného	11
2.3 Opatrenia v oblasti finančných nástrojov	14
2.4 Opatrenia v oblasti štrukturálnych politík	17
3 Opatrenia prijaté na podporu MSP v SR	19
3.1 Opatrenia v oblasti zamestnanosti	19
3.2 Opatrenia v oblasti odkladu daní, platieb sociálneho zabezpečenia, dlhov a nájomného	21
3.3 Opatrenia v oblasti finančných nástrojov	22
3.4 Finančné dopady prijatých opatrení na ekonomiku SR	23
3.4.1 Dopad na výdavkovej strane rozpočtu.....	23
3.4.2 Dopad na príjmovej strane rozpočtu	24
3.4.3 Dopad na hospodárenie verejnej správy, hospodársky rast a zamestnanosť	25
Záver	27
Použité zdroje	28

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

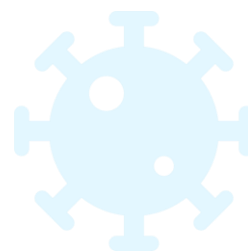
Graf č. 1: Podiel krajín zavádzajúcich opatrenia v príslušnej oblasti.....	8
Graf č. 2: Počet opatrení na pomoc MSP podľa typu podpory	9
Graf č. 3: Faktory ovplyvňujúce pokles verejných financií v roku 2020	25

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Prehľad opatrení na podporu MSP v 54 krajinách sveta	7
Tab. č. 2: Výška príspevku na úhradu časti mzdových nákladov v závislosti od poklesu tržieb	20
Tab. č. 3: Odhad výdavkov spojených s prijatím opatrení v dôsledku pandémie (v mil. €)	24
Tab. č. 4: Odhad poklesu daňovo-odvodových príjmov v dôsledku pandémie (v mil. €).....	24
Tab. č. 5: Vplyv pandémie na verejné financie v roku 2020 (v mil. €)	25

Zoznam skratiek

CAD	kanadský dolár
CZK	česká koruna
DKK	dánska koruna
DPH	daň z pridanej hodnoty
FO	fyzická(é) osoba(y)
FSZP	Fond sociálnych a zdravotných odvodov
GBP	britská libra
HDP	hrubý domáci produkt
JPN	japonský jen
KRW	juhokórejský won
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
NBS	Národná banka Slovenska
OČR	ošetrovanie člena rodiny
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PN	práceschopnosť
PO	právnická(é) osoba(y)
RRZ	Rada pre rozpočtovú zodpovednosť
SIH	Slovak Investment Holding
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná(é) osoba(y)
SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka
USD	americký dolár
ÚVZ	Úrad verejného zdravotníctva

Úvod

Súčasná hospodárska recesia spôsobená pandémiou COVID-19 má pre malé a stredné podniky výraznejší dopad ako kríza z roku 2008. V dôsledku rôznych opatrení prijatých na zamedzenie rozširovania nákazy museli mnohé podniky obmedziť príp. úplne pozastaviť svoju podnikateľskú činnosť, čo spôsobilo ekonomike postihnutých krajín nemalé problémy. Nepriaznivým dopadom pandémie sa nevyhli ani silné ekonomiky či veľké podniky. Jednou z najzraniteľnejších a najviac postihnutých skupín podnikateľských subjektov sú však malé a stredné podniky, na ktoré majú opatrenia súvisiace so záchranou ľudských životov v niektorých prípadoch existenčný dopad. Nedostatočný dopyt, nízka likvidita a nezanedbateľné fixné náklady predstavujú pre mnohé z nich bremeno, ktoré nemožno ľahko uniesť. Podľa štúdie OECD ohrozujú dopady pandémie existenciu až 50 % MSP. Za predpokladu, že v krajinách OECD zamestnáva táto veľkostná kategória podnikov 60 až 70 % práceschopného obyvateľstva, ich prípadný zánik by mohol mať výrazný vplyv nielen na aktuálny stav národného hospodárstva, ale aj vyhlíadky na prípadný globálny rast. Nakoľko úspech tempa oživenia ekonomiky bude zásadne závisieť od opatrení prijatých počas krízy, vlády krajín po celom svete musia čeliť výzve ako nájsť optimálnu mieru medzi opatreniami na záchranu ľudských životov a zabezpečením základnej funkcionality ekonomického systému. V reakcii na odlišný vývoj pandémie v jednotlivých krajinách, prijali vlády týchto krajín rôzne opatrenia zamerané na podporu podnikateľského prostredia. V dokumente uvádzame výber a porovnanie opatrení v 54 krajinách sveta, ktoré slúžia na zmiernenie dopadov a podporu malých a stredných podnikateľov v čase krízy spôsobenej vírusom COVID-19.

„Úspech tempa oživenia ekonomiky bude zásadne závisieť od opatrení prijatých počas krízy.“

1 Pandémia a jej dopad na malé a stredné podniky

Pandémia vírusu COVID-19 má dopad na hospodárstvo postihnutých krajín hneď v niekoľkých aspektoch. V rámci podnikovej ekonomiky trpia predovšetkým malé a stredné podniky, ktoré sa vyznačujú oveľa nižšou kapitálovou silou ako veľké nadnárodné spoločnosti. Negatívne dôsledky vzniknutej pandémie sa u podnikateľov prejavujú ako na strane **ponuky**, tak aj **dopytu**. Pandémia tak spôsobuje, že mnoho podnikov nevyužíva svoju kapacitu naplno a to hneď z niekoľkých dôvodov:

- opatrenia prijaté na potlačenie nákazy obmedzujú príp. úplne znemožňujú podnikateľom realizovať svoju podnikateľskú činnosť;
- zamestnanci sa musia starať o deti v dôsledku uzatvorenia škôl;
- zamestnanci nie sú zdravotne v poriadku;
- dodávateľské reťazce sú prerušené príp. obmedzené, čo vedie k nedostatku vstupov nevyhnutných pre podnikanie.

Rovnako ako sa znížila ponuka vyrábaných produktov či poskytovaných služieb, radikálne sa znížil aj dopyt po tovaroch a službách, čo spôsobuje výrazné zníženie príjmov podnikov. Mnoho malých a stredných podnikateľov v súčasnosti bojuje s nedostatkom likvidity, ktorá vyúsťuje do následnej platobnej neschopnosti. Rastu príjmov podnikateľov nenapomáha ani strach a neistota spotrebiteľov, ktorí sa okrem samotnej nákazy obávajú aj straty príjmu, v dôsledku čoho spotrebiteľia radikálne znižujú výdavky na spotrebu. Dopad prevládajúcej pandémie sa prejavuje aj vo **finančnom sektore**. Nízka dôvera na trhu spôsobila prepad akcií, na čo zareagovali aj jednotlivé bankové domy. Mnohé komerčné banky sú v súčasnom období pri poskytovaní úverov oveľa obozretnejšie - niektoré z nich zareagovali zvýšením cien, čím sa podnikateľom výrazne skomplikoval prístup k úverovému financovaniu.

Vo všetkých krajinách OECD sa MSP výraznou mierou podieľajú na tvorbe **pridanej hodnoty a zamestnanosti**. V niektorých regiónoch a sektoroch, ktoré pocítili dopad pandémie vo väčšej miere, je prevalencia MSP ešte vyššia – napr. v severnom Taliansku či v odvetví cestovného ruchu a dopravy. Na Slovensku sa MSP dlhodobo podieľajú viac ako 50 % na tvorbe pridanej hodnoty v nefinančnom sektore a v podnikovej ekonomike zamestnávajú viac ako 70 % práceschopného obyvateľstva. Podľa analýzy Slovak Business Agency predstavovala tvorba pridanej hodnoty najviac ohrozených MSP v roku 2018 až 1,3 mld. €. V kombinácii s vysokou mierou otvorenosti ekonomiky a spravidla obmedzeným počtom dodávateľov MSP tak môže byť dopad pandémie na slovenskú ekonomiku oveľa výraznejší ako v menej otvorených krajinách.

Potenciálne problémy pre MSP môže spôsobovať aj relatívne nízka úroveň digitalizácie, v dôsledku ktorej nie sú MSP schopné dostatočne využiť svoju pracovnú kapacitu. V prípade poklesu produkcie zatážia náklady na nedostatočne využitú pracovnú silu a technologické vybavenie MSP oveľa viac ako veľké podniky.

2 Opatrenia prijaté na podporu MSP v celosvetovom meradle

V reakcii na problémy, ktorým MSP v súčasnosti čelia v dôsledku pandémie COVID-19 prijali vlády jednotlivých krajín širokú škálu opatrení na zmiernenie dopadov pre podnikateľský sektor. Väčšina krajín už zaviedla opatrenia na podporu MSP a samostatne zárobkovo činných osôb predovšetkým so zameraním na udržanie krátkodobej likvidity a zamestnanosti. Tieto opatrenia majú rôzne podoby týkajúce sa nasledovných oblastí:

FINANČNÉ
NÁSTROJE

ŠTRUKTURÁLNE
POLITIKY

ZAMESTNANOSŤ

ODKLAD
PLATIEB

- niektoré krajiny zaviedli opatrenia týkajúce sa prípadov *skrátenia pracovného času, dočasného uvoľnenia z práce či práceneschopnosti*. Vlády v týchto prípadoch poskytujú podporu pre mzdy a zabezpečujú príjmy dočasne uvoľneným zamestnancom a spoločnostiam na zachovanie pracovných miest. V mnohých krajinách zaviedli opatrenia osobitne zamerané aj na samostatne zárobkovo činné osoby;
- s cieľom zmierniť obmedzenia likvidity zaviedli vlády opatrenia umožňujúce *odklad daní, platieb sociálneho zabezpečenia, dlhov, platieb nájomného či poplatkov za energiu*. V niektorých prípadoch boli zavedené aj daňové úľavy, moratóriá na splácanie dlhov či záruky za úvery s cieľom umožniť komerčným bankám vo väčšej miere poskytovať úvery pre MSP;
- niekoľko krajín zintenzívnilo *priame poskytovanie úverov MSP* či *grantov a dotácií* na preklenutie poklesu príjmov prostredníctvom verejných inštitúcií;
- niektoré krajiny sa stále vo väčšej miere zameriavajú na *štrukturálne politiky*, ktoré MSP pomáhajú pri prijímaní nových pracovných metód a technológií či hľadani nových trhov a predajných kanálov, aby mohli pokračovať v činnosti aj počas zavedených opatrení. Tieto politiky sa nezameriavajú len na naliehavé krátkodobé výzvy (napr. práca na diaľku), ale aj na podporu ich ďalšieho rastu.

OECD v marci 2020 na základe oficiálnych zdrojov z 54 krajín sveta porovnála, v ktorých oblastiach jednotlivé vlády zaviedli opatrenia na podporu MSP v súvislosti s pandémiou:

Tab. č. 1: Prehľad opatrení na podporu MSP v 54 krajinách sveta

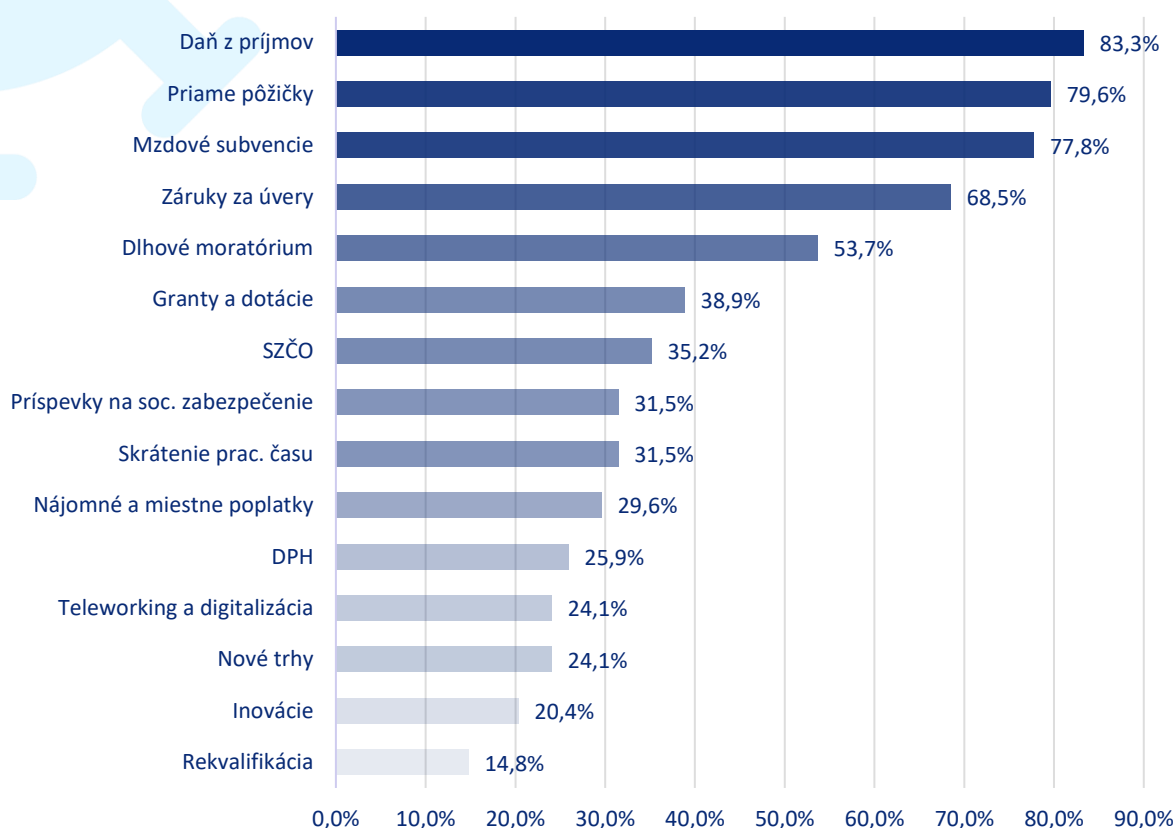
	Zamestnanosť			Odklad platieb				Finančné nástroje			Štrukturálne politiky				
	Skrátenie prac. času	Mzdové subvencie	SZČO	Daň z príjmov	DPH	Príspevky na soc. zabezpečenie	Nájomné a miestne poplatky	Dlhové moratórium	Záruky za úvery	Priame pôžičky	Granty a dotácie	Nové trhy	Teleworking a digitalizácia	Inovácie	Rekvalifikácia
Argentína															
Austrália		•	•	•				•	•	•					•
Belgicko	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•				
Brazília	•	•		•		•		•	•						
Česko		•		•				•	•	•	•			•	
Čile		•		•						•	•				
Čína		•		•		•	•	•	•	•		•	•	•	•
Dánsko		•	•	•	•			•		•					
Egypt								•							
Estónsko		•		•		•		•	•			•			
Fínsko	•			•					•	•	•			•	
Francúzsko	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Grécko		•		•	•	•		•	•			•			
Holandsko	•	•	•	•	•			•	•	•	•				
Hong Kong				•				•	•						
Chorvátsko		•		•		•		•	•						
India				•					•						
Indonézia				•					•	•					
Írsko		•	•	•					•	•	•	•	•	•	•
Island		•		•	•				•	•					
Izrael	•	•	•		•	•	•	•	•						
Japonsko		•		•			•		•	•	•	•	•	•	•
Južná Afrika								•	•			•			
Kanada		•	•	•	•			•	•		•				
Kolumbia				•	•			•	•						
Kórea		•	•					•	•	•	•	•	•	•	•
Kostarika	•			•	•				•	•					•
Litva		•		•					•	•					
Lotyšsko	•	•		•				•	•			•	•		
Luxembursko		•		•					•	•					
Maďarsko	•	•		•		•	•	•	•	•					
Malajzia								•	•			•			
Mexiko		•						•	•						
Nemecko	•	•	•						•	•	•			•	
Nórsko	•	•		•	•				•						
Nový Zéland		•		•					•		•				•
Poľsko		•	•	•		•			•	•				•	
Portugalsko	•	•		•	•				•	•	•	•			•
Rakúsko	•	•		•				•	•	•					
Rumunsko		•		•				•	•						
Rusko			•	•		•		•	•						
Saudská Arábia		•						•	•						
Singapur		•		•			•	•	•				•		
Slovensko		•	•	•				•	•	•					
Slovinsko		•	•	•				•	•		•	•			
Španielsko		•	•	•		•	•	•	•	•		•			
Švajčiarsko	•	•						•	•		•				
Švédsko	•	•	•	•	•	•	•	•	•						
Taliansko	•	•	•	•				•	•	•	•	•			
Thajsko		•		•	•	•	•	•	•						
Turecko	•	•		•	•	•	•	•	•	•					
USA		•	•	•					•	•	•				
Veľká Británia		•	•	•			•	•	•	•					
Vietnam				•			•								

Zdroj: OECD

Odklad daní z príjmu, záruky za úvery, priame pôžičky a dotácie na mzdy predstavovali najvyužívanejšie opatrenia, ktorými jednotlivé vlády krajín podporovali MSP v čase pandémie. Využívanie grantov, moratórií na dlhy či osobitných opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby sa naprieč krajinami OECD značne líši.

Spomedzi 54 krajín, ktoré vo svojej štúdii k **marcu 2020** analyzovala OECD, viac ako štyri pätiny krajín (83,3 %) prijalo opatrenia týkajúce sa dane z príjmov. Okrem opatrení v oblasti dane z príjmov možno medzi najrozšírenejšie zaradiť aj opatrenia zamerané na podporu prostredníctvom priamych pôžičiek (79,6 %) a mzdových subvencií (77,8 %). Najnižšiu pozornosť venovali vybrané krajiny opatreniam v oblasti štrukturálnych politík zameraných na nové trhy (24,1 %), inovácie (20,4 %) a rekvalifikáciu (14,8 %).

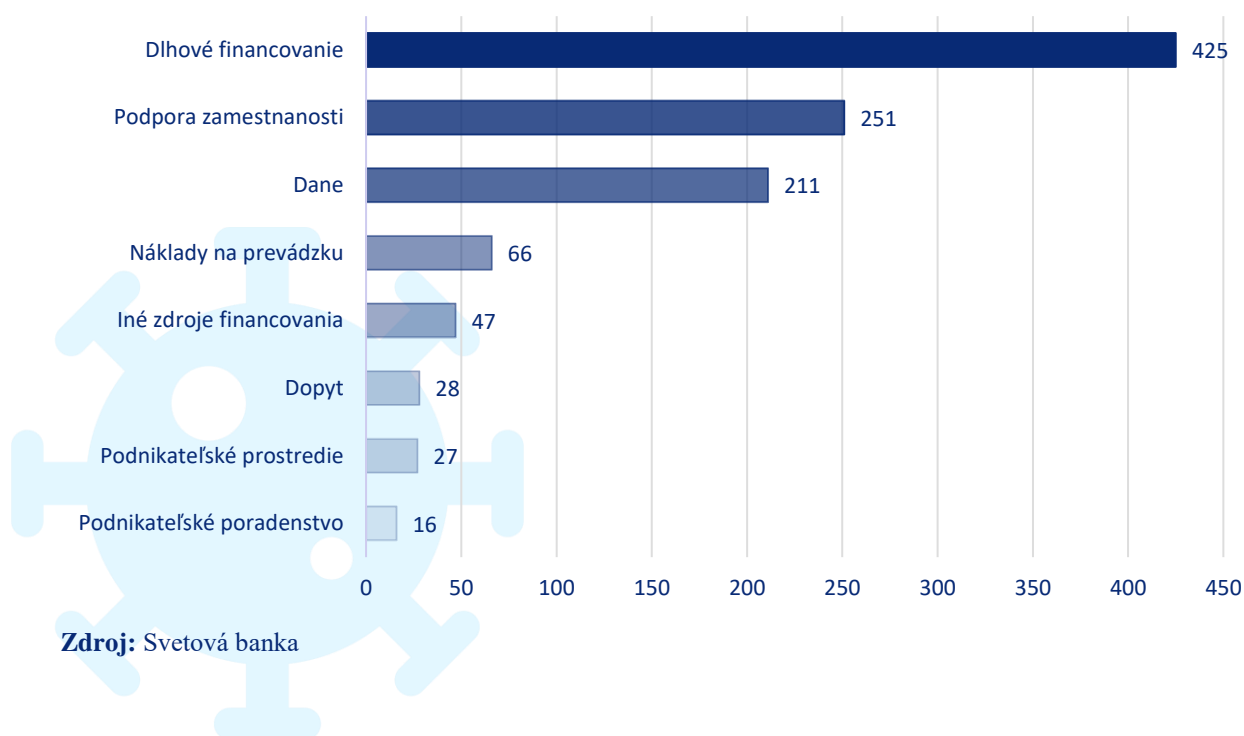
Graf č. 1: Podiel krajín zavádzajúcich opatrenia v príslušnej oblasti

Zdroj: SBA na základe údajov OECD

V priebehu **apríla 2020** došlo v mnohých krajinách (vrátane Slovenska) k rozšíreniu okruhu podpory, čím sa zvýšil počet prijatých opatrení. Podľa aktualizovaných zistení Svetovej banky z apríla bolo vo viac ako 120 krajinách sveta prijatých celkom 1 071 opatrení na podporu MSP. Z nich bolo až 425 zameraných na dlhové financovanie, 251 na podporu zamestnanosti a 211 na dane. 66 opatrení sa týkalo nákladov na prevádzku, 47 iných zdrojov financovania, 28 dopytu a 27 podnikateľského prostredia. Opatrenia zamerané na podnikateľské poradenstvo boli zastúpené v nižšej miere.

Graf č. 2: Počet opatrení na pomoc MSP podľa typu podpory

2.1 Opatrenia v oblasti podpory zamestnanosti

S poklesom výroby a dopytu čelia MSP problémom s výplatom miezd či absenciou zamestnancov, ktorí sú z dôvodu pandémie na PN. Vlády tak zaviedli opatrenia, ktorými prispievajú na mzdy zamestnancom, ktorí sú dočasne bez práce alebo na PN. Prístupy jednotlivých krajín sa však odlišujú - niektoré krajiny prispievajú podnikom na mzdy za účelom zamedzenia prepúšťania, iné poskytujú príspevky na úhradu platenej práceneschopnosti.

Skrátenie pracovného času a dočasné uvoľnenie zamestnancov

Niektoré krajiny prijali opatrenia nabádajúce MSP k skráteniu pracovného času svojich zamestnancov príp. ich dočasnému uvoľneniu. Napríklad v *Holandsku* môžu podniky, ktoré očakávajú pokles pridanej hodnoty minimálne o 20 % požiadať o kompenzáciu 90 % mzdových nákladov, pričom 80 % možno poskytnúť vopred. V *Nemecku* došlo k zjednodušeniu podmienok pre krátkodobé zamestnanie. *Dánsko* a *Maďarsko* upravili legislatívu v oblasti zamestnávania, čo umožnilo podnikom dočasne znížiť počet zamestnancov. *Francúzsko* zaviedlo opatrenia zamerané na skracovanie pracovného času, v dôsledku čoho sa MSP samé uchýľujú k dočasnému uvoľňovaniu zamestnancov. *Brazília* zjednodušila možnosti prerušenia pracovnej zmluvy. Opatrenia zamerané na skrátenie pracovného času a dočasné uvoľnenie zamestnancov zaviedlo okrem spomenutých krajín aj *Belgicko*, *Nemecko* a *Portugalsko*.

Príspevky na mzdy a práceneschopnosť

Mnoho krajín zaviedlo špecifické podporné schémy na zníženie pracovnej doby. **Brazília** umožnila firmám znížiť pracovný čas a mzdu až o 50 % pri zachovaní pracovných miest. **Kanada** poskytuje príspevok vo výške 2 000 kanadských dolárov na zamestnanca počas obdobia max. 4 mesiacov. **Francúzsko** hradí 100% mzdy pri zníženom pracovnom úväzku. **Nórsko** poskytuje štátne príspevky na mzdy v prípade, ak podniky dočasne prepúšťajú pracovníkov. **Slovinsko** zaviedlo intervenčný zákon o spolufinancovaní dočasne prepustených zamestnancov. Vo **Švédsku** uhrádza vláda ¾ mzdy pri skrátení pracovnej doby zamestnancov a tretinu mzdy krátkodobých zamestnancov. Niektoré krajiny však zaviedli aj všeobecnejšiu podporu pre MSP. V **Brazílii** platí vláda časť miezd pre mikropodniky a malé podniky. V **Kanade** dostávajú majitelia malých podnikov dočasnú mzdovú dotáciu rovnajúcu sa 10 % ich mzdy po dobu troch mesiacov. Núdzový fond v **Kórei** poskytuje priamu finančnú podporu MSP a SZČO s cieľom povzbudiť firmy k udržaniu zamestnancov. **Nový Zéland** vyčlenil na podporu MSP vo všetkých odvetviach a regiónoch dotácie na mzdy vo výške 5,1 miliardy novozélandských dolárov. **Poľsko** poskytuje podporu MSP, ktorých obrat klesol najmenej o 15 %.

Príspevky na práceneschopnosť sú poskytované vládami v rôznej forme a s rôznou intenzitou. Najštedrejšiu dotáciu poskytuje **dánska** vláda, ktorá umožňuje podnikom získať príspevok na práceneschopnosť zamestnancov v plnej výške od prvého dňa PN spôsobenej v dôsledku koronavírusu. **Brazílska** vláda uhrádza prvých 15 dní PN. **Lotyšsko** uhrádza 75 % nákladov na PN, maximálne však do výšky 700 Eur na mesiac pre 1 zamestnanca. Vo **Veľkej Británii** majú podniky s počtom zamestnancov nižším ako 250 nárok na vládne náhrady za nemocenské, ktoré poskytli zamestnancom v prvých dvoch týždňoch - podniky tak budú môcť získať späť náklady vynaložené na 14 dní nemocenskej dávky, maximálne však do 200 GBP týždenne na 1 zamestnanca.

SZČO

Samostatne zárobkovo činné osoby sú najzraniteľnejšou skupinou podnikateľských subjektov. V porovnaní so zamestnancami nie sú SZČO chránené voči práceneschopnosti či dočasnej nezamestnanosti. V mnohých krajinách (ako napríklad na Slovensku) predstavujú SZČO najpočetnejšiu skupinu podnikateľských subjektov. Opatrenia zamerané na podporu SZČO majú rôznu podobu – od vyplácania príspevkov z dôvodu choroby a dávok v nezamestnanosti až po jednorázové príspevky.

Belgicko odložilo a znížilo sociálne príspevky pre SZČO pod podmienkou preukázania poklesu príjmov v dôsledku prepuknutia choroby. **Dánsko** poskytuje SZČO a podnikom do 10 zamestnancov kompenzáciu vo výške 75 % pri strate príjmov o viac ako 30 %, maximálne však do výšky 23 000 DKK (cca. 3 000 Eur) mesačne vo forme priamej finančnej podpory. V prípade ak je v podniku zamestnaný aj partner, hranica náhrady predstavuje 46 000 DKK. Náhrada je predmetom dane. **Francúzsko** založilo pre pomoc SZČO a malým podnikateľom fond solidarity vo výške 2 miliárd Eur, z ktorého prispieva najmenším podnikateľským

subjektom 1 500 Eur mesačne, ak ich obrat klesol o viac ako 70 %. O tieto príspevky môžu žiadať SZČO a malé podniky s obratom do 1 mil. Eur. **Nemecko** poskytlo 10 miliárd priamych dotácií SZČO a mikropodnikom. **Írsko** poskytuje SZČO a zamestnancom, ktorí z dôvodu ochorenia prišli o príjem paušálnu mzdu 203 Eur týždenne počas šiestich týždňov. SZČO majú nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 350 Eur týždenne. **Taliansko** dočasne pozastavilo splátky hypoték vrátane SZČO, ktoré stratili viac ako jednu tretinu svojho obratu za posledný štvrtrok. Pre zamestnancov a SZČO, ktorí v dôsledku pandémie ukončili, znížili alebo prerušili svoj pracovný vzťah resp. podnikanie sa zriadil fond na podporu príjmu s rozpočtom 300 miliónov Eur na rok 2020. SZČO dostali v marci aj jednorázový príspevok oslobodený od dane vo výške 600 Eur. Okrem uvedeného môžu talianske SZČO požiadať aj o odklad daní a odvodov na sociálne zabezpečenie a poistenie. Platby možno odložiť do 31. mája a môžu sa vyplácať v 5 mesačných splátkach. **Holandské** SZČO môžu získať nenávratný príspevok v rozmedzí od 1 050 do 1 500 Eur a tiež výhodnú pôžičku vo výške 10 517 Eur s nízkym úrokom na pokrytie prevádzkových potrieb.

2.2 Opatrenia v oblasti odkladu daní, platieb sociálneho zabezpečenia, dlhov a nájomného

Mnoho krajín zaviedlo opatrenia umožňujúce MSP odklad platieb, aby sa predišlo ďalšiemu narušeniu likvidity podnikov. Tieto opatrenia sú vo väčšine prípadov zamerané na odklad daní z príjmov, dane z pridanej hodnoty a platieb na sociálne zabezpečenie. Rozsah a trvanie „odkladných“ opatrení je naprieč jednotlivými krajinami však odlišné. Niektoré krajiny poskytujú popri odklade platieb aj daňovú úľavu (napr. Brazília, Nórsko, Veľká Británia). Rozsah opatrení umožňujúcich odklad sa ďalej rozširoval aj do ostatných oblastí – napr. komerčné banky ohlásili dočasné moratórium na splácanie dlhov. V niektorých krajinách boli taktiež dočasne pozastavené platby za služby, hypotéky, nájomné pre MSP či občanov. Miestne samosprávy tiež odložili platbu dane z majetku.

Dane z príjmu FO a PO

Medzi najčastejšie používané nástroje v rámci odkladov platieb patrí odklad úhrady dane z príjmov FO a PO. Niektoré krajiny však umožňujú odklad platieb len MSP pôsobiacim vo vybraných odvetviach – napr. **Kolumbia** umožňuje odklad úhrady dane z príjmu len pre MSP pôsobiace v odvetví cestovného ruchu a letectva. **Veľká Británia** zas pre maloobchodné podniky a podniky pôsobiace v oblasti pohostinstva a voľného času. Dĺžka obdobia, o ktoré môžu podnikatelia požiadať o odklad sa v rámci analyzovaných krajín výrazne odlišuje – napr. **Brazília** a **Chorvátsko** umožňujú odklad o 2-3 mesiace, Španielsko o 6 mesiacov. **Kanada** umožnila odklad dane z príjmu max. do 31. augusta, **Estónsko** predĺžilo odklad na 18 mesiacov. Rovnako aj forma poskytovania úľavy je v rámci jednotlivých krajín rôznorodá. V **Nórsku** nemusia podniky podliehajúce zrážkovej dani platiť sekundárne platby do 1. septembra namiesto plánovaného 15. apríla. V prípade oneskorenia platieb sa v mnohých krajinách (napr. Kanade, Írsku, Litve či Veľkej Británii) neúčtuje žiadny úrok za omeškanie. Niekoľko krajín oznámilo, že donucovacie opatrenia a pokuty budú počas pandémie pozastavené (napr. Kanada,

Česko, Nemecko, Litva, Holandsko). **Chorvátska vláda** umožňuje podnikom splácať odložené platby v splátkach po 24 mesiacoch. Niektoré krajiny zastavujú vyplácanie daňových preddavkov (Česko) a/alebo urýchľujú vrátenie daňových preddavkov pre MSP (Lotyšsko, Nórsko). **Poľsko** zaviedlo novú metódu vyrovnania strát za rok 2020, ktoré sa majú odpočítat' od dane splatnej v roku 2019.

Okrem odkladu daňových platieb zaviedli niektoré krajiny na podporu MSP aj **daňové úľavy** v podobe zníženia sadzieb dane či úplného odpustenia dane. Rozlíšenie medzi odložením a odpustením dane je však často nejednoznačné. Daňová úľava (zníženie daňových sadzieb alebo zrušenie dane) sa viac podobá na grant alebo dotáciu. Daňové úľavy majú naprieč vybranými krajinami rôznu podobu. Mnoho daňových úľav zavádzajú miestne alebo regionálne samosprávy. **Brazília** znížila príspevky na sociálne zabezpečenie o 50 %, **Čína** poskytuje stimuly na sociálne zabezpečenie a refundáciu poistenia v nezamestnanosti. **Nórsko** dočasne znížilo DPH z 12 % na 8 % do 31. októbra. V **Turecku** je daň z ubytovania zrušená do novembra. **Thajsko** znížilo zrážkovú daň o 1,5 p. b. (z 3 % na 1,5 %). **Škótsko** poskytuje 75 %-nú daňovú úľavu pre maloobchodné podniky, pohostinstvá a podniky poskytujúce služby telesnej pohody, zábavných a voľnočasových aktivít. Škótska vláda tiež poskytuje úľavy až do 5 000 libier pre krčmy so základom dane nižším ako 100 000 libier od 1. apríla 2020.

Daň z pridanej hodnoty (DPH)

Vlády v mnohých krajinách umožnili MSP okrem odkladu daní z príjmov odložiť aj úhradu DPH. V **Kolumbii** a **Turecku** je podpora vo forme DPH poskytovaná len pre podniky pôsobiace v odvetví cestovného ruchu a dopravy, v iných krajinách je táto podpora plošná. Dĺžka odkladu DPH je rozdielna – v **Grécku** o 4 mesiace na obdobie 3 mesiacov až jeden rok, vo **Švédsku** o 3 mesiace až na obdobie jedného roka. Rovnako ako v prípade dane z príjmov, aj pri DPH zaviedli niektoré krajiny daňové úľavy.

Príspevky na sociálne zabezpečenie a dôchodky

Niekoľko krajín umožňuje podnikateľom odklad príspevkov na sociálne zabezpečenie a dôchodky. Vzhľadom na výrazné rozdiely v sociálnom zabezpečení a dôchodkových systémoch sa prijaté opatrenia veľmi líšia. **Španielsko** rozšírilo opatrenia v oblasti sociálneho zabezpečenia pre podniky pôsobiace v odvetví cestovného ruchu. **Turecko** zaviedlo odklad poistného na sociálne zabezpečenie o 6 mesiacov pre maloobchod, vybrané priemyselné podniky, pohostinstvá, predajne potravín a textilu a podniky zaoberajúce sa organizovaním podujatí. **Mad'arsko** zaviedlo výnimku zo sociálneho zabezpečenia pre sektory vážne postihnuté pandemiou – t. j. cestovný ruch, filmový priemysel, reštaurácie, zábavné zariadenia, hazardné hry, šport, kultúrne služby, osobná doprava. Odklad príspevkov na sociálne zabezpečenie sa pohybuje obvykle v rozmedzí od 3 mesiacov (Brazília) do 7 mesiacov (Portugalsko).

Nájomné a miestne poplatky

Niektoré krajiny alebo miestne samosprávy rozšírili odklady platieb aj na miestne a majetkové dane (Singapur, Izrael, Japonsko, Litva), nájomné (Čína, Francúzsko, Thajsko) či náklady za energiu (Belgicko, Francúzsko, Litva) s cieľom vyhnúť sa problémom v oblasti likvidity. V mnohých prípadoch sú opatrenia špecificky zamerané na MSP – napr. vo **Francúzsku** a **Japonsku**. V **Mad'arsku** bolo prijaté opatrenie, ktoré zabraňuje vyst'ahovaniu MSP, ktoré nie sú schopné platiť za nájom. **Slovinsko** dočasne oslobodilo MSP a domácnosti od povinnosti platiť výrobcom energie z obnoviteľných zdrojov a tiež znížilo sieťové poplatky.

Dlhové moratórium

Viacero z porovnávaných krajín zaviedlo odklad splátok dlhu vo forme dlhového moratória. Dlhové moratória sú zriadené s podporou vlády príp. ide o vlastnú iniciatívu komerčných bánk. **Austrálske** banky podporujú MSP prostredníctvom 6-mesačnej prestávky v splácaní dlhov. **Belgicko** umožnilo odklad splátky dlhov do 30. septembra. Okrem toho vláda otvorila novú záruku na všetky nové úvery vo výške 50 miliárd Eur so splatnosťou do 12 mesiacov. V **Brazílii** došlo k dohode medzi 5 najväčšími bankami, ktoré umožňujú predĺžiť splatnosť dlhu MSP a domácností o 2 mesiace. V **Kanade** sa zaviazalo 6 najväčších finančných inštitúcií poskytovať flexibilné riešenia a podporu podnikateľom a domácnostiam. Táto podpora umožňuje 6-mesačný odklad dlhov a úľavy od ostatných úverových produktov. **Čína** umožňuje ťažko postihnutým podnikom požiadať o odloženú platbu a novú pôžičku. **Francúzsko** umožňuje postihnutým podnikom získať výhodnú pôžičku s nízkym úrokom (0,25 % p.a.) vo výške rovnajúcej sa 3 mesačným príjmom, pričom dlžníci ju môžu začať splácať najneskôr v období do 1 roka. V **Mad'arsku** sú platby pôžičiek pozastavené do konca roku 2020 pre všetky súkromné osoby a podniky, ktoré si požičali do 18. marca. Krátkodobé obchodné pôžičky sa predlžujú do 30. júla. V **Taliansku** môžu využiť dlhové moratórium ako PO, tak aj FO-podnikatelia, pričom celková výška pôžičiek je odhadovaná na 220 miliárd Eur. Dlhové moratórium v Taliansku platí do 30. septembra. **Holandské** MSP s pôžičkami nižšími ako 2,5 milióna Eur môžu využiť šesťmesačné obdobie odkladu splátok úveru. Šesťmesačné obdobie odkladu splátok úveru môžu využiť aj holandské MSP využívajúce mikroúvery prostredníctvom „Qredits“ so zníženou úrokovou sadzbou na 2 % p. a. **Južná Afrika** zriadila „fond na odpustenie dlhov“, prostredníctvom ktorého vláda poskytuje úľavu MSP. Žiadateľ o úľavu však musí preukázať dopad pandémie na obchodné operácie. Ministerstvo zriadilo centralizovaný registračný systém, ktorý umožňuje registráciu všetkým žiadateľom. Po registrácii sú MSP následne kontrolované. **Veľká Británia** oznámila zjednodušenie pravidiel pre podnikateľské subjekty postihnuté pandemiou. Lloyds vyčlenila 2 miliardy libier na podporu podnikov s tržbami do 25 miliónov libier. Opatrenia ostatných britských komerčných bánk zahŕňajú „prázdny“ v splácaní pôžičiek, dočasné zvýšenie limitov kreditných kariet a zrušenie poplatkov za pôžičky.

Verejné obstarávanie a platby

Vlády niektorých krajín poskytujú odklad a úľavu pre MSP prostredníctvom opatrení v oblasti verejného obstarávania. Niekoľko krajín zaviedlo výnimky zo štandardných postupov na pokrytie mimoriadnych potrieb (napr. Švédsko, Portugalsko, Poľsko, Grécko), iné zastavili sankcie v oblasti verejného obstarávania (napr. Belgicko) alebo zrýchlili schvaľovacie postupy v odvetviach ako stavebníctvo a chemický priemysel (Francúzsko). **Dánsko** a **Izrael** ponúkajú zálohu na platby za obstaraný tovar. V **Kórei** zjednodušili procesy obstarávania obmedzením kontrol na mieste. V niekoľkých krajinách sa maloobchodníci zaviazali k rýchlej úhrade malým dodávateľom. V **Číne** a **Izraeli** vláda podporuje nákup od miestnych MSP.

2.3 Opatrenia v oblasti finančných nástrojov

Opatrenia na podporu MSP v oblasti finančných nástrojov majú v porovnávaných krajinách rôznu podobu. Väčšina krajín využíva nekonvenčné nástroje menovej politiky. Niektoré centrálné banky zrušili povinné minimálne rezervy bánk, iné nakúpili „balíčky“ pôžičiek pre MSP za účelom podpory ďalšieho poskytovania úverov.

Záruky za úvery

Jedným z finančných nástrojov zavedených predovšetkým v európskych a ázijských krajinách sú záruky za úvery, prostredníctvom ktorých sa vlády jednotlivých krajín snažia sprístupniť MSP úverové financovanie. Medzi krajiny, ktoré zaviedli príp. zintenzívnili schémy záruk ako prvé patrí Rakúsko, Belgicko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Hong Kong, Čína, Írsko, Izrael, Taliansko, Japonsko, Kórea, Litva, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Saudská Arábia, Singapur, Španielsko, Švajčiarsko a Veľká Británia. Vládne opatrenia v oblasti záruk za úvery sú zamerané na:

- nové iniciatívy;
- dostupnosť financovania;
- výšku krytia;
- rozšírenie rozsahu krytia;
- administratívne postupy.

Nové iniciatívy – niekoľko krajín zaviedlo v reakcii na dopad pandémie nové systémy záruk. Medzi ne patrí aj **Dánsko**, ktoré zaviedlo dva nové systémy, pričom jeden z nich je určený výhradne pre MSP. Vláda prostredníctvom tohto systému poskytuje záruky do 70 % hodnoty všetkých nových bankových úverov poskytnutých MSP, ktoré zaznamenali pokles prevádzkového zisku o viac ako 50 %. V **Izraeli** bol zavedený špeciálny úverový rámec pre MSP, ktorým je poskytovaná podpora zo Štátneho záručného fondu pre malé podniky. **Japonsko** vytvorilo osobitný záručný program pre podniky postihnuté pandemiou, pričom garantuje celú výšku úveru pre postihnuté MSP.

Dostupnosť financovania – niektoré krajiny výrazne zvýšili objem finančných prostriedkov dostupných na záruky za úvery. *Nemecko* zdvojnásobilo objem záruk poskytnutých záručnými bankami na 2,5 miliardy Eur. *Rakúsko* poskytuje nové záruky pre MSP v hodnote 10 miliónov Eur až do 80 % výšky úveru alebo 2,5 milióna Eur na 5 rokov. *Taliansko* zvýšilo objem záruk poskytovaných Centrálnym záručným fondom pre MSP o 1,5 miliardy Eur. *Francúzsko* poskytuje nové úvery prostredníctvom BPI France so zárukami pre MSP vo výške 300 miliárd Eur. *Veľká Británia* vyčlenila na pomoc podnikateľom záruky vo výške 330 miliárd libier.

Výška krytia – v niektorých krajinách (Nemecko, Francúzsko, Švajčiarsko) sa verejná záruka zvýšila na 100 % pre určité kategórie pôžičiek. *Izrael* zvýšil štátne záruky na 85 % výšky úveru a znížil kolaterál na 10 % s dlhšou dobou splatnosti – až 5 rokov. V *Španielsku* je poskytovaná prvá tranža nových záruk s krytím 80 %. V *Singapore* vzrástla výška krytia na 80 %.

Rozšírenie rozsahu krytia – v *Rakúsku* sa rozšíril rozsah poskytovaných záruk aj pre SZČO, v *Nemecku* pre slobodné povolania. *Holandsko* rozšírilo záručný nástroj pre tie MSP, ktorých sa pandémie dotkla poskytnutím dodatočného zaručeného úveru.

Administratívne postupy – mnohé krajiny zjednodušili administratívne postupy na uľahčenie prístupu k zárukám na pôžičky. *Rakúsko* rozvojová banka „Austrian Wirtschaftservice“ sa vzdala poplatkov za zmeny a nevyžaduje ani podnikateľský plán. Taktiež zaviedla zrýchlený postup, ktorý umožňuje záruky poskytnúť okamžite. Vo *Fínsku* poskytuje štátna finančná spoločnosť „Finnvera“ úvery počas tohto obdobia bezplatne. *Francúzsko* vytvorilo podporné tímy, ktoré pomáhajú 1 500 start-upom zvládnuť krízové obdobie. V *Izraeli* sa čas schválenia pôžičky skrátil na 9 pracovných dní. *Taliansko* a *Poľsko* zrušilo poplatky za poskytnutie záruky.

Priame pôžičky

Okrem poskytovania záruk komerčným bankám je rozšíreným nástrojom finančnej politiky aj poskytovanie priamych pôžičiek pre podnikateľské subjekty. Priame pôžičky pre MSP poskytujú napr. Austrália, Rakúsko, Brazília, Kanada, Kolumbia, Chorvátsko, Česko, Hong Kong, Čína, India, Írsko, Japonsko, Litva, Luxembursko, Portugalsko, Malajzia, Saudská Arábia, Slovinsko, Španielsko, Švajčiarsko, Thajsko, Veľká Británia. Opatrenia v oblasti poskytovania priamych pôžičiek majú rôznu podobu. Sú zamerané na:

- nové úverové schémy;
- špecifický sektor;
- zvýšenie objemu financovania existujúcich úverových schém;
- uľahčenie prístupu k financovaniu a zjednodušenie podmienok.

Nové úverové schémy – *Rakúsko*, *Chorvátsko* a *Česko* patria medzi krajiny, ktoré vytvorili osobitné úverové fondy určené na pomoc MSP pri získavaní prevádzkového kapitálu. *Austrálska* vláda zaviedla na časovo obmedzenú dobu 15 mesiacov (do 30. júna 2021)

investičný stimul na podporu obchodných investícií a hospodárskeho rastu. **Kanada** zaviedla novú úverovú linku v objeme 10 miliárd kanadských dolárov pre podniky, ktoré čelia problémom s nedostatkom likvidity. **Írsko** vytvorilo novú úverovú schému vo výške 200 miliónov Eur na krytie prevádzkových potrieb podnikov zasiahnutých pandémiou. **Veľká Británia** poskytuje MSP, ktoré museli prerušiť prevádzku z dôvodu pandémie nový úver do výšky 1,2 milióna Eur. **Spojené štáty americké** vytvorili pre MSP (do 500 zamestnancov) osobitnú úverovú schému v objeme 367 miliárd USD. Program poskytuje bezúročné pôžičky až do 10 miliónov USD na prevádzkové potreby podnikov – mzdy, nájom a ďalšie prevádzkové náklady.

Špecifický sektor – niektoré z krajín zameriavajú svoju pozornosť na podporu vybraných špecifických sektorov. **Kolumbia** týmto spôsobom podporuje najviac postihnuté odvetvia - cestovného ruchu a letectva. **Rakúsko** vyčlenilo samostatné prostriedky na pôžičky pre hotely, ktoré zaznamenali viac ako 15 %-nú stratu tržieb. **Brazília** otvorila úverovú linku na prevádzkové potreby MSP pôsobiacich v sektore cestovného ruchu a služieb a súčasne zjednodušila administratívny proces. **Španielsko** zaviedlo úverový rámec vo výške 400 miliónov Eur pre najviac zasiahnuté odvetvia – cestovný ruch a dopravu.

Zvýšenie financovania existujúcich úverových schém – väčšina krajín, ktorá nevytvárala nové úverové schémy prijala opatrenia vedúce k zvýšeniu množstva finančných prostriedkov dostupných prostredníctvom existujúcich úverových schém. **Brazília** federálna sporiteľňa (vlastnená štátom) zvýšila objem existujúcich úverových schém pre MSP o 14,9 miliárd USD a súčasne znížila úrokovú sadzbu. **Japonsko** rozšírilo objem poskytovaných prostriedkov na 1,6 bilióna JPN. MSP, ktoré zaznamenali pokles tržieb o viac ako 15 % môžu požadovať náhradu úrokov a môžu si požičiavať bez zaistenia. **Luxembursko** poskytuje finančnú pomoc MSP čeliacim finančným ťažkostiam prostredníctvom nástrojov určených na pomoc v mimoriadnej situácii. Schéma pokrýva ušlý príjem a prevádzkové náklady podniku spojené s výplatom miezd a nájomného. Podniky si môžu požičať až 500 000 Eur. **Spojené štáty americké** na základe programu „Payment Protection Plan“ vyčlenili prostriedky v hodnote 349 miliárd Eur pre MSP zasiahnuté pandémiou. Tieto pôžičky sú nevratné, ak si podniky zachovajú zamestnanosť.

Uľahčenie prístupu k financovaniu a zjednodušenie podmienok – opatrenia spojené s priamym poskytovaním pôžičiek viedli niektoré krajiny OECD k zjednodušeniu postupov a podmienok za účelom uľahčenia prístupu MSP k financovaniu. Dobrým príkladom je **kanadská** obchodná a rozvojová banka „Business Development Canada“, ktorá poskytuje pôžičku MSP do výšky 100 000 CAD online do 48 hodín od schválenia.

Granty a dotácie

Mnohé z porovnávaných krajín sa rozhodli poskytnúť MSP pomocnú ruku poskytnutím priamej finančnej podpory formou jednorazovej dotácie alebo oslobodenia od dane. Rovnako ako v prípade priamych pôžičiek aj granty a dotácie sú poskytované dvoma spôsobmi – buď formou existujúcich finančných nástrojov alebo zavedením nových. **Čile** je jednou z krajín, ktoré

využili existujúci program a od apríla poskytuje dotácie podnikom v odvetví cestovného ruchu, ktoré zasiahli dôsledky pandémie. **Francúzsko** naopak vytvorilo fond solidarity na podporu mikropodnikov s problémami v cash-flow. **Kórea** vytvorila núdzový fond, ktorý poskytuje priame finančné prostriedky MSP a SZČO na udržanie pracovných miest.

Belgicko poskytuje MSP v núdzi priamu podporu v rozpätí od 1 300 do 1 600 Eur mesačne. Brusel poskytuje 4 000 Eur podnikom, ktoré museli uzatvoriť svoje prevádzky. Prevádzky, ktoré poskytujú kadernícke služby majú však nárok na dotáciu len do výšky 2 000 Eur. Valónsko poskytuje 5 000 Eur podnikom, ktoré museli uzatvoriť svoje prevádzky a 2 500 Eur tým, ktoré museli upraviť otváracie hodiny. Flámsko poskytuje uzatvoreným podnikom dotáciu vo výške 4 000 Eur. **Dánske** MSP s poklesom tržieb o viac ako 30 % získajú od štátu až 75 % svojich stratených príjmov a dostanú pomoc na pokrytie niektorých fixných nákladov. Francúzsko poskytuje SZČO a MSP s obratom nižším ako 1 milión Eur kompenzáciu vo výške 1 500 Eur mesačne v prípade, ak zaznamenajú pokles tržieb o 70 % a viac. **Nemecko** vyčlenilo na priamu podporu MSP formou dotácie 10 miliárd Eur. Okrem toho región Bavorsko ponúka pre dotknuté MSP ľahko dostupnú finančnú pomoc vo výške 5 000 až 30 000 Eur. **Veľká Británia** poskytuje pomoc malým podnikom formou oslobodenia od dane vo výške 3 000 až 10 000 libier. Taktiež poskytuje aj granty pre maloobchodné podniky, pohostinstvá a podniky služieb telesnej pohody, zábavných a voľnočasových aktivít so základom dane v rozpätí od 15 000 do 51 000 libier. **Škótsko** poskytuje granty vo výške najmenej 3 000 libier malým podnikom v odvetviach s najväčším dopadom koronavírusu.

2.4 Opatrenia v oblasti štrukturálnych politík

Niektoré krajiny zavádzajú špecifické opatrenia v oblasti štrukturálnych politík, ktoré sú zamerané na urýchlenie digitalizácie, prispôbenie sa novým pracovným procesom či vyhľadávanie nových trhov. Cieľom týchto politík je prispôbiť sa naliehavým krátkodobým výzvam a tým prispieť k posilneniu odolnosti MSP štrukturovanejším spôsobom. Opatrenia v oblasti štrukturálnych politík majú pre MSP osobitný význam, nakoľko im umožňujú prijať nové technológie a postupy, ktoré zvýšia ich konkurencieschopnosť aj v pokrízovom období.

Nové trhy

Niekoľko krajín OECD prijalo opatrenia na podporu MSP v hľadaní nových alebo alternatívnych trhov. **Belgicko** je jednou z nich. Poskytuje dotáciu na podporu MSP, ktoré zaznamenali výpadok v dodávateľských reťazcoch. **Česko** zaviedlo na podporu domácich vývozcov núdzový balík. **Dánsko** prostredníctvom štátneho exportno-úverového fondu podporuje najmä likviditu vyvážajúcich MSP. **Nemecko** zriadilo „fond stabilizácie hospodárstva“, ktorý je zameraný na podporu úzkej skupiny podnikateľských subjektov, ktoré sú z hľadiska významu najdôležitejšie pre nemeckú ekonomiku. **Kórea** vyčlenila 36 miliónov juhokórejských wonov (KRW) na financovanie obchodu a 30 miliónov KRW na úverové záruky vývozných úverov. **Nový Zéland** a **Slovinsko** prijali opatrenia na podporu diverzifikácie vývozu MSP. **Talianka** exportno-úverová agentúra vyčlenila balík pomoci exportujúcim

talianskym MSP určený na prevádzkové potreby podnikov a diverzifikáciu vývozu v celkovej hodnote 4 miliardy Eur. Okrem toho zrušila náklady, ktoré už vznikli podnikom v súvislosti s účasťou na veľtrhoch a podujatiach. **Španielsko** poskytuje vyvážajúcim MSP záruky vo výške 2 miliárd Eur.

Teleworking a digitalizácia

MSP sa v porovnaní s veľkými podnikmi vyznačujú oveľa nižšou úrovňou digitalizácie. Nedostatočné technologické vybavenie, ako aj obmedzené finančné zdroje MSP spôsobujú, že len veľmi nízke percento MSP je schopné realizovať svoje aktivity na diaľku. Niekoľko krajín preto prijalo opatrenia na podporu MSP adaptujúcich sa na teleworking. Medzi tieto krajiny patrí napr. Argentína, Francúzsko, Japonsko, Slovinsko a Španielsko. **Argentína** vyčlenila na priamu podporu MSP pracujúcich výlučne na diaľku 7,2 milióna Eur. Ostatné krajiny sa zamerali predovšetkým na zintenzívnenie podpory digitalizácie MSP. **Francúzsko** počas pandémie poskytuje MSP súbor nástrojov na teleworking ako aj poradenstvo. **Čína** zaviedla opatrenia na podporu obchodných praktík (bezobslužný maloobchod, bezkontaktné doručovanie, štandardizované balenie čerstvých potravín) a obchodných modelov (online nakupovanie, online lekárska starostlivosť, online vzdelávanie). Za účelom urýchlenia procesu digitalizácie, Čína podporuje nákup „cloudových“ technológií pre MSP ako aj nástrojov na prácu online. **Talianske** „ministerstvo pre inovácie a digitalizáciu“ spustilo iniciatívu s názvom „Digitálna solidarita“. MSP a SZČO môžu po registrácii na príslušnom webovom portáli získať bezplatný prístup k digitálnym službám veľkých súkromných spoločností. **Kórea** zaviedla opatrenia smerujúce k povzbudeniu kamenných obchodov realizovať podnikanie online. **Španielsko** prijalo v súvislosti s pandemiou opatrenia na podporu digitalizácie a predchádzanie prevzatiu španielskych podnikov mimoeurópskymi podnikmi vo vybraných strategických odvetviach.

Inovácie

Opatrenia v oblasti inovácií sú zamerané na podporu začínajúcich podnikov, posilnenie inovačnej aktivity a konkurencieschopnosti MSP. **Česko** spustilo program „Covid Technologies“, ktorý poskytuje dotácie MSP, ktoré sú ochotné diverzifikovať svoju produkciu na vývoj technológií, ktoré možno použiť v boji proti šíreniu vírusu. Výška dotácie sa môže pohybovať v rozmedzí od 250 000 CZK do 200 miliónov CZK a je určená na pokrytie 50 % oprávnených nákladov na projekt. Česko rovnako ako **Fínsko**, **Lotyšsko** a **Poľsko** organizujú hackathon s cieľom nájsť inováčne riešenia v krízovom období. **Francúzsko** vyčlenilo 4 miliardy Eur na podporu inováčných start-upov. **Írsko** poskytuje inováčnym podnikateľom „vouchre“ v hodnote 2 500 až 10 000 Eur.

Rekvalifikácia a odborná príprava

Niekoľko vybraných krajín prijalo opatrenia zamerané na vzdelávanie a rozvoj zručností MSP. **Austrália** poskytuje podporu MSP na udržanie svojich učňov a štážištov. Spôsobilí

zamestnávateľia môžu požiadať o dotáciu vo výške 50 % mzdy učňov alebo praktikantov a to v období až 9 mesiacov (od 1.1. do 30.9.). Austrália týmto opatrením odhaduje podporu pre 70 000 MSP zamestnávajúcich okolo 117 000 učňov. Queensland angažoval na pomoc MSP v čase pandémie aj 50 špecializovaných mentorov, ktorí poskytujú MSP odborné poradenstvo. **Čína** zabezpečila MSP bezplatný prístup k online vzdelávacím platformám. **Fínsko** poskytuje 500 000 Eur na poradenské a podporné služby pre podnikateľov. **Portugalsko** vyčlenilo osobitné finančné prostriedky na odbornú prípravu nezamestnaných.

3 Opatrenia prijaté na podporu MSP v SR

Opatrenia prijaté na podporu MSP na Slovensku sú zamerané na tri zo štyroch vymedzených oblastí:

- zamestnanosť;
- odklad platieb;
- finančné nástroje.

V porovnaní s údajmi zo štúdie OECD, ktorá analyzovala druh podpory k marcu 2020, došlo na Slovensku v priebehu apríla 2020 k ďalšiemu rozšíreniu okruhu podpory pre podnikateľov za účelom zmiernenia dopadov pandémie. Boli prijaté ďalšie opatrenia, ktorých cieľom je podpora zamestnanosti, zvýšenie likvidity prostredníctvom odkladu platieb a zvýšenie dostupnosti financovania prostredníctvom finančných nástrojov. Opatrenia v oblasti štrukturálnych politík neboli na Slovensku prijaté.

3.1 Opatrenia v oblasti zamestnanosti

Slovensko prijalo opatrenia zamerané na podporu udržania pracovných miest pre podnikateľov, ktorí boli nútení uzavrieť príp. obmedziť svoju prevádzku, ako aj opatrenia poskytujúce príspevky pri práceneschopnosti zamestnancov. V rámci podpory zamestnanosti prijala vláda SR aj opatrenia zamerané na podporu SZČO.

Príspevky na mzdy a práceneschopnosť

Slovensko prijalo opatrenia na podporu podnikateľov, ktorí museli v dôsledku pandémie (a rozhodnutia ÚVZ) úplne alebo čiastočne obmedziť svoju prevádzku. Zamestnávateľom (aj SZČO, ktorí sú zamestnávateľmi), ktorí **museli na základe rozhodnutia ÚVZ zatvoriť svoje prevádzky** poskytuje príspevky na náhradu časti mzdy zamestnanca vo výške 80 % jeho priemerného zárobku, najviac do výšky 1 100 Eur. Podmienkou je udržanie pracovného miesta aj po skončení krízového obdobia. Podnikatelia, ktorí nemuseli povinne zatvoriť prevádzku, ale **museli obmedziť prevádzkovú činnosť** si môžu vybrať z dvoch možností podpory:

- úhrada náhrady časti mzdy zamestnanca, ktorému zamestnávateľ nemôže pridelovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa, najviac vo výške 80 % jeho priemerného zárobku, najviac v sume 880 Eur alebo
- paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca v závislosti od poklesu tržieb v sume uvedenej v tabuľke:

Tab. č. 2: **Výška príspevku na úhradu časti mzdových nákladov v závislosti od poklesu tržieb**

Marec 2020		Apríl 2020	
Pokles tržieb	Výška príspevku	Pokles tržieb	Výška príspevku
menej ako 10 %	0 €	menej ako 20 %	0 €
10 % - 19,99 %	90 €	20 % - 39,99 %	180 €
20 % - 29,99 %	150 €	40 % - 59,99 %	300 €
30 % - 39,99 %	210 €	60 % - 79,99 %	420 €
40 a viac %	270 €	80 a viac %	540 €

Zdroj: MH SR

Pri práceneschopnosti zamestnanca z dôvodu nariadenej karantény alebo izolácie poskytuje nemocenskú dávku Sociálna poisťovňa už od 1. dňa vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu (cca. 70 % hrubej mzdy).

SZČO

SZČO, ktoré *museli zatvoriť prevádzku na základe rozhodnutia ÚVZ alebo im poklesli tržby o najmenej 20 % (resp. 10 % v marci)*, môžu požiadať o príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ktorý sa určí podľa poklesu tržieb, ktorý môže byť určený dvoma spôsobmi:

- porovnaním výšky tržieb za aktuálny mesiac v roku 2020 s výškou tržieb za rovnaký mesiac v roku 2019;
- porovnaním výšky tržieb za aktuálny mesiac v roku 2020 s priemerom tržieb za celý rok 2019 (môže využiť len žiadateľ, ktorý podnikal počas celého roka 2019).

V prípade, ak žiadateľ nepodnikal počas rovnakého mesiaca v roku 2019, určí pokles tržieb porovnaním aktuálneho mesiaca v roku 2020 s mesiacom február 2020. Výška príspevku je poskytovaná v závislosti od poklesu tržieb uvedeného v tabuľke č. 2.

Okrem tohto príspevku, môžu **SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie nemajú žiaden iný príjem** požiadať o paušálny príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti vo výške 105 Eur za mesiac marec 2020 a vo výške 210 Eur za mesiac apríl a máj.

3.2 Opatrenia v oblasti odkladu daní, platieb sociálneho zabezpečenia, dlhov a nájomného

Podľa porovnania OECD malo Slovensko k marcu 2020 prijaté v uvedenej oblasti len opatrenia týkajúce sa dane z príjmov. V priebehu marca, apríla a mája však došlo k prijatiu ďalších opatrení, ktoré rozšírili okruh podpory aj na príspevky na sociálne zabezpečenie a dôchodky, nájomné a dlhové moratórium.

Dane z príjmu FO a PO

Pri poklese tržieb o viac ako 40 % môžu všetky podnikateľské subjekty požiadať o **odklad preddavkov dane z príjmu**. Nezaplatené preddavky bude povinný daňovník vyrovnať v daňovom priznaní za rok 2020, teda do marca 2021. Okrem tohto opatrenia **tiež zaniká daňový nedoplatok súvisiaci s neskorým podaním daňového priznania či neskorej úhrady dane**. Nedoplatok zaniká daňovému subjektu, ktorého posledný deň lehoty na podanie daňového priznania k dani z príjmov uplynie 31. marca 2020, 30. apríla 2020 alebo 31. mája 2020, ak takéto daňové priznanie k dani z príjmov podal najneskôr 30. júna 2020 a ak daň z príjmov najneskôr 30. júna 2020 aj zaplatil. Podnikatelia majú tiež možnosť **započítať si doteraz neuplatnené straty** minulých období - od roku 2014 vrátane.

Príspevky na sociálne zabezpečenie a dôchodky

Zamestnávateľ a povinne poistená SZČO, ktorí vykazujú pokles tržieb o 40 % a viac môžu požiadať o **odklad platby odvodov** – poistného na sociálne poistenie a preddavku na zdravotné poistenie. Splatnosť je predĺžená až do 31. júla 2020 a platí pre poistné za marec 2020 (pôvodne splatné v mesiaci apríl 2020). Ďalším z opatrení prijatých vládou v apríli je **odpustenie povinnosti uhradiť poistné za zamestnávateľa na sociálne poistenie, starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie**. Ak zamestnávateľ alebo povinne poistená SZČO mali v apríli 2020 uzatvorenú prevádzku na základe rozhodnutia ÚVZ najmenej 15 dní a viac, nie sú povinní zaplatiť poistné na sociálne poistenie a na II. a III. pilier za apríl 2020. Možnosť odpustenia odvodov sa však týka časti odvodov za zamestnávateľa, netýka sa časti poistného, ktoré odvádza zamestnávateľ za zamestnanca. Odpustenie zaplata poistného sa týka sociálneho poistenia v súlade s ustanoveniami zákona o sociálnom poistení. Ďalej sa to týka povinných príspevkov, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ za svojho zamestnanca zúčastneného na starobnom dôchodkovom sporení alebo povinne dôchodkovo poistená SZČO zúčastnená na starobnom dôchodkovom sporení v súlade s ustanoveniami zákona o starobnom dôchodkovom sporení. Nakoniec sa to týka aj príspevkov za zamestnanca na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca, ktorý vykonáva prácu, ktorá je zaradená do 3. alebo 4. kategórie rizikových prác.

Nájomné a miestne poplatky

Vláda SR prijala opatrenie, ktoré *prenajímateľovi znemožňuje do konca roka 2020 jednostranne ukončiť nájom*, ak je dôvodom omeškanie nájomcu s platením nájomného vrátane platieb obvykle spojených s nájmom splatným v období od 1. apríla 2020 do 30. júna 2020.

Dlhové moratórium

MSP a SZČO môžu požiadať o *odklad splácania úveru alebo hypotéky bez zhoršenia kreditnej kvality dlžníka* – najviac o 9 mesiacov, ak ide o veriteľa, ktorý je bankou alebo pobočkou zahraničnej banky. V prípade iných veriteľov môže dlžník požiadať o odklad splácania najdlhšie na 3 mesiace a následne o predĺženie odkladu splácania o ďalšie 3 mesiace. Odklad splácania je bezodplatný a zakazuje navyšovať úver z dôvodu odkladu splácania úveru, ako aj podmieniť odklad dodatočným zabezpečením úveru. Odklad splácania úveru sa nevzťahuje na úvery poskytnuté formou povoleného prečerpania alebo kreditnú kartu.

3.3 Opatrenia v oblasti finančných nástrojov

Vláda SR prijala niekoľko opatrení zameraných na podporu MSP prostredníctvom rôznych finančných nástrojov. Tie sa týkajú hlavne bankových záruk a zaručených úverov na zmiernenie dopadov pandémie pre najzraniteľnejšie podnikateľské subjekty – MSP a SZČO. Vláda poskytuje aj dotácie na úvery vo forme bonifikácie úroku a v prípade SZČO poskytuje aj príspevok.

Záruky za úvery

Slovensko poskytuje *záruky za úvery poskytnuté bankou a/alebo úhrady úrokov z úveru poskytnutého bankou*. Poskytovateľom finančnej pomoci je MF SR a sprostredkovateľmi sú EXIMBANKA a SZRB. Od apríla 2020 poskytuje SZRB *prevádzkový úver „Podnikateľ 2020“*, ktorý je určený na zmiernenie negatívnych následkov pandémie a na podporu udržania prevádzky MSP poskytnutím finančnej pomoci MF SR vo forme záruky za úver poskytnutý bankou a úhrady úroku z úveru poskytnutého bankou (bonifikácia úroku). Na získanie bezúročného úveru musia podnikatelia splniť niekoľko podmienok. Minimálne jeden rok udržať svoju podnikateľskú činnosť, udržať zamestnanosť a na konci obdobia nesmú mať dlhy na sociálnych a zdravotných odvodoch. Výška individuálnej záruky je 80 % zostatku istiny úveru. Avizovaná výška poskytnutých bankových záruk predstavuje 500 mil. Eur mesačne. Okrem uvedeného, MF SR a Slovak Investment Holding (SIH) spustili schému bankových záruk a úrokových dotácií pod názvom *„antikورونا záruka“*. Program pozostáva zo záruk pre finančné inštitúcie, ktoré budú následne poskytovať zvýhodnené preklenovacie úvery pre MSP a živnostníkov, ktoré za predpokladu udržania zamestnanosti môžu byť kombinované aj s úrokovou dotáciou na zníženie úrokových sadzieb, ktorá môže byť poskytnutá až do výšky 4 %. Klienti bánk tak budú môcť využívať zvýhodnené úvery až do výšky 1,2 milióna Eur.

Celkovo poskytnú banky v rámci tejto schémy úvery vo výške viac než 80 mil. Eur. Ďalšou z foriem nepriamej finančnej pomoci je **preklenovací „COVID úver“** poskytovaný EXIMBANKOU, ktorý je určený vývozcom za účelom preklenutia prechodného nedostatku prevádzkových zdrojov. Výška prevádzkového úveru je maximálne 500 000 Eur, pričom zároveň nesmie presiahnuť 50 % celkového obratu MSP za rok 2019.

Granty a dotácie

Vláda SR poskytuje dotáciu podnikateľom v dvoch podobách – vo forme **bonifikácie úroku pri úveroch pre MSP** alebo **paušálneho príspevku SZČO bez príjmu**. Bonifikáciu v celej výške úroku možno poskytnúť malému zamestnávateľovi zo štátneho rozpočtu, ak udrží úroveň zamestnanosti určenú v zmluve o úvere a na konci obdobia nebude mať záväzky na poistnom na sociálne poistenie, na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie alebo na poistnom na povinné verejné zdravotné poistenie po lehote splatnosti voči Sociálnej poisťovni alebo zdravotnej poisťovni nad výšku určenú v zmluve o úvere. Paušálny príspevok môžu získať SZČO bez príjmu vo výške 105 Eur za mesiac marec 2020 a vo výške 210 Eur za mesiac apríl a máj.

3.4 Finančné dopady prijatých opatrení na ekonomiku SR

Pandémia ochorenia COVID-19 má výrazné finančné dopady na ekonomiky všetkých postihnutých krajín. V záujme zachovania pracovných miest, ako aj podpory podnikateľského sektora prijala aj vláda SR množstvo opatrení s cieľom zmierniť nepriaznivé dopady pandémie. Prijaté opatrenia sa však výrazne premietnu do rozpočtu verejnej správy SR a to ako na výdavkovej, tak aj príjmovej strane.

3.4.1 Dopad na výdavkovej strane rozpočtu

Podľa aprílovej analýzy Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) sa na výdavkovej strane do rozpočtu v najväčšej miere premietnu opatrenia prijaté **v oblasti zamestnanosti** týkajúce sa podpory zachovania pracovných miest, zmeny vo vyplácaní OČR či podpory SZČO a zamestnávateľov. **V oblasti odkladu daní, platieb sociálneho zabezpečenia, dlhov a nájomného** sa očakáva rast výdavkov v súvislosti s opatrením umožňujúcim odpustenie sociálnych odvodov zamestnávateľa. Rovnako ako v oblasti odkladu platieb, aj **v oblasti finančných nástrojov** bolo na výdavkovej strane vyčíslené len jedno opatrenie a to paušálny príspevok pre vybrané skupiny FO. RRZ odhaduje pri 3-mesačnom trvaní opatrení navýšenie výdavkov o 1,486 miliardy Eur, čo predstavuje 1,7 % HDP. Pri ich financovaní predpokladá, že 922 mil. Eur by mohlo byť využitých z eurofondov a 564 mil. Eur z národných zdrojov. Kvantifikáciu opatrení, ktoré majú vplyv na výdavkovú stranu rozpočtu znázorňuje tabuľka č. 3.

Tab. č. 3: **Odhad výdavkov spojených s prijatím opatrení v dôsledku pandémie (v mil. €)**

Výdavková položka	Zdroj financovania		Spolu
	Eurofondy	Štátny rozpočet	
Zmena v podmienkach vyplácania OČR	–	303	303
Výplata nemocenského od 1. dňa karantény	–	35	35
Predĺženie doby poberania dávky v nezamestnanosti	–	10	10
Náhrada mzdy zamestnanca vo výške 80 % zárobku (najviac 1 100 Eur)	230	41	270
Príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti v závislosti od poklesu tržieb	128	23	150
Náhrada mzdy zamestnanca do výšky 80 %, max. do 880 Eur alebo paušálny príspevok na úhradu mzdových N	463	82	545
Príspevok pre FO bez príjmu	102	18	120
Odpustenie sociálnych odvodov zamestnávateľa	–	54	54
VÝDAVKY SPOLU	922	564	1 486

Zdroj: RRZ

Spomedzi opatrení s vplyvom na výdavkovú stranu rozpočtu predstavovala odhadovaná výška opatrení určených aj pre MSP sumu 1,441 miliardy Eur.

3.4.2 Dopad na príjmovej strane rozpočtu

V súvislosti so snahou o zmiernenie dopadov pandémie sa prijaté opatrenia premietnu aj do poklesu príjmov krajiny. Na príjmovej strane rozpočtu sa predpokladá výpadok predovšetkým z dôvodu nižšieho výberu daní a odvodov. Podľa februárovej prognózy, ktorá nepredpokladala výpadok z dôvodu rozšírenia pandémie, sa celkové daňové príjmy a príjmy FSZP za rok 2020 odhadovali vo výške 30 090 mil. Eur. Po vypuknutí pandémie došlo k úprave odhadu na 26 579 mil. Eur. RRZ tak predpokladá pokles daňových príjmov a príjmov FSZP v dôsledku pandémie o 3 511 mil. Eur.

Najväčšie výpadky sa očakávajú vo výbere daní z príjmov, ziskov a kapitálového majetku (o 1 347 mil. Eur), sociálnych odvodov (o 866 mil. Eur) a daní tovarov a služieb (o 799 mil. Eur). Odhad poklesu daňovo-odvodových príjmov podľa RRZ znázorňuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4: **Odhad poklesu daňovo-odvodových príjmov v dôsledku pandémie (v mil. €)**

Príjmová položka	Prognóza		Rozdiel
	Pred pandémiou (február)	Počas pandémie (apríl)	
Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku	6 490	5 142	-1 347
– daň z príjmov FO	3 553	2 991	-562
– daň z príjmov PO	2 685	1 942	-743
– daň z príjmov vyberaná zrážkou	252	210	-42
Dane na tovary a služby	9 431	8 632	-799
– DPH	7 032	6 412	-620
– spotrebné dane	2 399	2 220	-179
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	21	23	2
Miestne dane	660	646	-14
Ostatné dane	789	746	-43
Sociálna poisťovňa	8 502	7 636	-866
Zdravotné poisťovne	4 197	3 754	-444
DAŇOVÉ PRÍJMY A PRÍJMY FSZP	30 090	26 579	-3 511

Zdroj: RRZ

3.4.3 Dopad na hospodárenie verejnej správy, hospodársky rast a zamestnanosť

Okrem nárastu výdavkov a poklesu príjmov rozpočtu v súvislosti s prijatím opatrení na zmiernenie dopadov pandémie, RRZ odhadla aj rast výdavkov spojených s nákupom zdravotníckeho materiálu a dodatočným dlhom. K aprílu 2020 bol zazmluvnený nákup zdravotníckeho materiálu v sume cca. 71 mil. Eur. Do konca roka 2020 sa odhaduje navýšenie výdavkov spojených s obstaraním ďalšieho zdravotníckeho materiálu a zabezpečením karanténnych opatrení o 179 mil. Eur na 250 mil. Eur. Dodatočné prostriedky vyhradené na obsluhu dlhu predstavujú 13 mil. Eur.

RRZ odhaduje negatívny vplyv na saldo rozpočtu verejnej správy v roku 2020 vo výške viac ako 4,338 miliardy Eur, čo predstavuje zhruba 5 % HDP. Kvantifikácia neuvažuje s 922 mil. Eur, ktoré by mali byť použité z eurofondov.

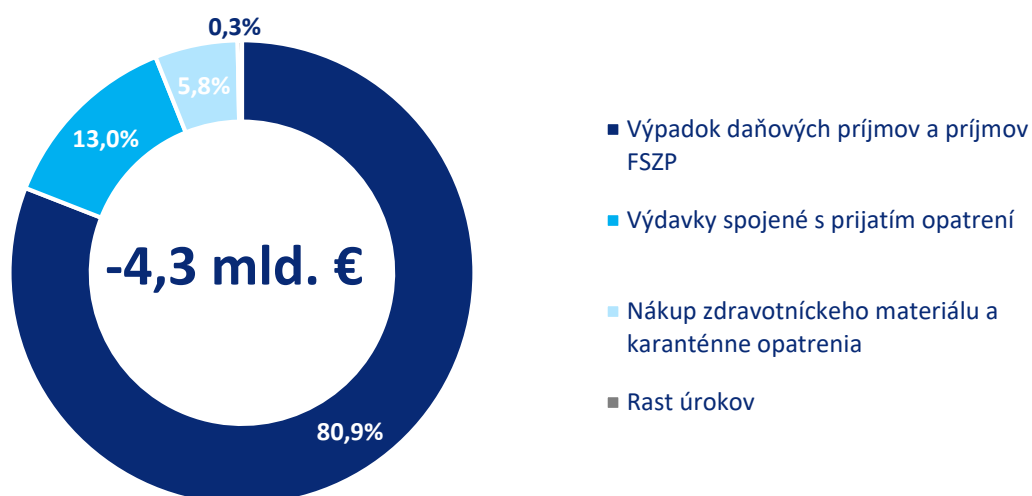
Tab. č. 5: Vplyv pandémie na verejné financie v roku 2020 (v mil. €)

Položka	Dopad
Vplyv na daňovo-odvodové príjmy	-3 511
Vplyv prijatých opatrení financovaných zo štátneho rozpočtu	-564
Vplyv nákupu zdravotníckeho materiálu a iné opatrenia	-250
Dodatočné úrokové náklady	-13
VPLYV NA SALDO VEREJNEJ SPRÁVY	-4 338

Zdroj: RRZ

Najväčší vplyv na verejné financie v roku 2020 sa predpokladá v súvislosti s výpadkom daňových príjmov a príjmov FSZP na úrovni 3 511 mil. Eur (80,9 %), ďalej výdavkami spojenými s prijatím opatrení na výdavkovej strane rozpočtu – v sume 564 mil. Eur (13,0 %) a nákupom zdravotníckeho materiálu a ďalšími karanténnymi opatreniami – v sume 250 mil. eur (5,8 %).

Graf č. 3: Faktory ovplyvňujúce pokles verejných financií v roku 2020

Zdroj: Slovak Business Agency na základe údajov RRZ

V prípade, ak by nedošlo k využitiu prostriedkov z eurofondov a realokácii rozpočtových položiek, dlh Slovenska by mohol ku koncu roka stúpnuť nad 60 % HDP, čo predstavuje posledné z piatich sankčných pásiem dlhovej brzdy. Tento scénar však uvažuje aj so započítaním ostatných rizík v rozpočte v sume 2,553 miliardy Eur. Po započítaní rozpočtového deficitu a rizík spojených so zmenami v rozpočte by podľa analýzy RRZ mohol predstavovať deficit rozpočtu verejnej správy 6,8 miliardy Eur, čo predstavuje 7,8 % HDP.

Podľa aktualizovaných informácií NBS z **mája 2020**, v ktorom bolo zaznamenané zhoršenie ekonomických vyhládok možno očakávať v roku 2020 až 8,3 %-ný pokles HDP, ktorý sa môže výraznejšie prejaviť už v druhom štvrťroku. Hrubý verejný dlh by v takom prípade mohol prekročiť hranicu 60 % HDP. Podľa MF SR môže taký veľký ekonomický prepád spôsobiť, že aj napriek vládnej pomoci ubudne 88 tisíc pracovných miest a nezamestnanosť stúpne takmer na 9 %.

Záver

Pandémia spôsobená ochorením COVID-19 trpko zasiahla zdravotníctvo a hospodárstvo krajín po celom svete. Mnohé krajiny ako aj podnikateľské subjekty neboli na pandémiu pripravené. Nepriaznivý dopad v plnej miere odkryl krehké hospodárenie krajín a aj samotných podnikov, ktoré sa potýkali s existenčnými problémami. Vlády krajín na celom svete boli v záujme ochrany zdravia svojich obyvateľov nútené intervenovať, v dôsledku čoho bolo prijatých množstvo opatrení jednak na zabránenie šíreniu ochorenia a tiež na zmiernenie nepriaznivých dopadov pandémie na hospodárstvo. Rozsah a podoba prijatých opatrení je však naprieč jednotlivými krajinami veľmi diferentná. Niektoré krajiny sa zameriavajú prevažne na podporu zamestnanosti, iné na odklad platieb či finančné nástroje. Väčšina krajín (rovnako ako Slovensko) však využíva kombináciu podporných opatrení zameraných na rôzne oblasti. Výška pomoci, ako aj rozsah prijatých opatrení do značnej miery závisí od aktuálneho stavu hospodárstva danej krajiny. Medzi najrozšírenejšie opatrenia, ktoré prijali vlády skúmaných krajín v súvislosti s pandémiou patria opatrenia týkajúce sa dane z príjmov, priamych pôžičiek a príspevkov na mzdy. Opatrenia v oblasti štrukturálnych politík boli zavedené len v obmedzenej miere. Podľa údajov Svetovej banky, ktorá skúmala opatrenia v 121 krajinách sveta, bolo prijatých 1 071 opatrení na podporu MSP. Z nich viac ako 80 % bolo zameraných na dlhové financovanie, podporu zamestnanosti a dane. Slovensko v priebehu mesiacov marec – máj 2020 prijalo viacero opatrení na podporu MSP v oblasti zamestnanosti, odkladu platieb ako aj finančných nástrojov. Opatrenia v oblasti štrukturálnych politík na Slovensku neboli prijaté. Odhady dopadov prijatých opatrení sa však rôznia. Podľa prognóz NBS možno v dôsledku pandémie očakávať v roku 2020 pokles HDP na úrovni 8,3 %.

Použité zdroje

- [1] **MH SR.** Informácie o opatreniach pre podnikateľov na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19 [online].
Dostupné na: <<https://www.mhsr.sk/uploads/files/pwGI6qSi.pdf>>

- [2] **Národná banka Slovenska.** Makroekonomické predikcie vybraných bánk [online].
Dostupné na: <<https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/vybrane-makroekonomicke-ukazovatele/makroekonomicke-predikcie-vybranych-bank>>

- [3] **OECD.** Coronavirus (COVID-19): SME Policy responses [online].
Dostupné na: <https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_119_119680-di6h3qgi4x.pdf>

- [4] **Rada pre rozpočtovú zodpovednosť.** Kvantifikácia opatrení na zmiernenie dopadov rozšírenia infekčného ochorenia COVID-19 [online].
Dostupné na: <https://www.rozpoctovarada.sk/vo_download/ko_covid_19_20200430.pdf>

- [5] **World Bank.** Map of SME-Support Measures in Response to COVID-19 [online].
Dostupné na: <<https://www.worldbank.org/en/data/interactive/2020/04/14/map-of-sme-support-measures-in-response-to-covid-19>>